

REDAKCE / 10. 10. 2016

Na Andrzeje Wajdu s úctou vzpomínají i domácí filmaři

Úmrtí nestora polské kinematografie Andrzeje Wajdy, který zesnul v neděli ve věku 90 let, zasáhlo i české filmaře. Pro uměleckou ředitelku karlovarského festivalu Evu Zaoralovou bude Wajda vedle Felliniho osobností, ke které se bude vždycky hlásit. Ředitel Národního filmového archivu Michal Bregant poukázal na jeho výjimečnou pozici, protože jako klasika ho vnímaly celé generace diváků i kritiků.

Foto: Onet

„Když odejde tak velký filmový režisér, vždy se mluví o konci epochy, o tom, že takoví tvůrci dnes už nejsou. U Wajdy je klíčové propojení polských a evropských témat: skrze historii vlastního národa a území vypovídal o své současnosti. Touto neprovinčností oslovoval inteligentní diváky všude na světě,“ řekl Bregant ČTK. Podle něj by se nemělo zapomínat na to, že jeho pojetí filmu bylo nejen mravní a politické, ale i herecké. „Krystyna Jandová, Zbigniew Cybulski či Daniel Olbrychski byli v nejlepším smyslu spoluautory řady Wajdových filmů,“ dodal.

Podle kritika Jana Folla patřil Wajda k nejobdivovanějším osobnostem novodobé evropské kinematografie. „Připomněl bych jeho první snímky *Kanály* z roku 1957 a *Popel a démant* natočený o rok později, které se zásadně a autenticky vyjadřovaly k novodobým polským dějinám,“ řekl Foll. Upozornil, že na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let se stal patronem takzvané kinematografie morálního neklidu. „Což byla úžasná polská nová vlna, která předznamenala hnutí Solidarity a otřes komunismu v této zemi. Snímkem *Člověk z mramoru* z roku 1977 demaskoval komunistické modly; o čtyři roky později na něj navázal snímkem *Člověk ze železa*, který se přímo týkal Lecha Walesy,“ zdůraznil Foll.

„Prvním jeho filmem, který jsem viděla, byl v roce 1958 *Popel a démant*, který měl obrovský vliv pro celou naši generaci. Včetně toho, že tam hrál Zbigniew Cybulski, který se stal symbolem mladého člověka, rebela a nejednoznačného hrdiny,“ řekla ČTK Zaoralová. V roce 1980 viděla na festivalu v Gdaňsku to nejlepší z polské kinematografie a o rok později zvítězil snímek *Člověk ze železa* v Cannes. „O tom filmu se u nás nesmělo psát, ale přitom dostal Zlatou palmu. I osobně byl Wajda ušlechtilý, jeho studenti ho milovali, zkrátka byl po všem stránkách gentleman,“ dodala.

„Není to tak dlouho, co jsme letos v únoru spolu seděli na festivalu ve Varšavě. Vzpomínám si, že v době, kdy jsem doma nesměl pracovat, nabídl mi, abych natáčel v Polsku v jeho studiu, ale ani tam mě komunisti nepustili. Měli jsme spolu hezký vztah, moc jsem si Andrzeje Wajdy vážil,“ řekl ČTK režisér Jiří Menzel.

Karlovarský festival uvedl v roce 2014 za účasti bývalého polského prezidenta Lecha Walesy světovou premiéru režisérské verze snímku, který o něm Wajda natočil pod názvem *Walesa: Člověk naděje*. Režisér se však projekce nezúčastnil. Krátce předtím mu organizátoři festivalu Febiofest udělili cenu Kristián za přínos světové kinematografii, za nepřítomného režiséra ji převzal představitel titulní role Robert Więckiewicz.

V roce 2005 byl Wajda hostem slovenské části Febiofestu, která uvedla jeho retrospektivu. Otevřel tam výstavu svých kreseb z cest po Japonsku. „Do Prahy se však od té doby nedostal. Ať už kvůli zdraví, či pracovnímu vytížení,“ řekl prezident této mezinárodní přehlídky Fero Fenič.

Zdroj: ČTK